

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות
מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון: 075281 עברית עצמאי	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table border="1" data-bbox="795 1302 1315 1600"> <tr> <td colspan="4">שנה السنة</td> <td colspan="4">חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td colspan="4">מועד موعد</td> <td colspan="4"></td> </tr> <tr> <td colspan="4">מס' תעודת הזהות</td> <td colspan="4">סמל ביה"ס</td> </tr> <tr> <td colspan="4">رقم الهوية</td> <td colspan="4">رقم المدرسة</td> </tr> </table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة				חודש الشهر				מועד موعد								מס' תעודת הזהות				סמל ביה"ס				رقم الهوية				رقم المدرسة				מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن
שנה السنة				חודש الشهر																														
מועד موعد																																		
מס' תעודת הזהות				סמל ביה"ס																														
رقم الهوية				رقم المدرسة																														

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عوائق في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُثير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תש"ף, 2020
מספר השאלון: 75281
נספחים: נספח 1 — טקסטים
נספח 2 — דף עזר לנבחן

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר עצמאיים

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
- חלק ראשון — הבנה והבעה — 50 נקודות
- חלק שני — לשון — 50 נקודות
- פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס
- פרק ב: תחביר
- פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
- סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר מצורף (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

קרא את הטקסטים א-ג שבנספח המצורף, וענה על כל השאלות 1-4 שלפניך.

הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. מטלת כתיבה (28 נקודות)

"הרצון [...] לחקוק בזיכרון הקולקטיבי (של הכלל) אירוע חשוב בתולדות העם והאומה ולהרים אותו על נס".

(מאמר א, פסקה ב)

על פי שלושת הטקסטים א-ג שקראת, כתוב סקירה על החשיבות של הזיכרון הקולקטיבי ועל הדרכים לשמר אותו.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של כ-150-250 מילים.

את הסקירה כתוב בעמודים **6-7** (תוכל להשתמש בעמודים 4-5 לכתיבת טיוטה).

טיוטה

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

עמוד 5

[illegible]

[illegible]

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

2. הכותבים של **טקסט א** ו**טקסט ב** מתעמתים במאמריהם – כל אחד בדרכו – עם דעות של אחרים.

א. לפניך טענת נגד שמביא כותב **טקסט א**: "אצל רבים אין זו שאלה כלל: השואה היא אירוע כה אדיר ממדים וטרגי [...] ומשום כך יש לתת לו מקום מיוחד בלוח השנה [...]" (פסקה ד).

(1) מהי דרך ההתמודדות של כותב המאמר עם טענה זו? _____

(2) העתק מן הטקסט משפט המוכיח את קביעתך.

(4 נקודות)

ב. כותב **טקסט ב** מביא בפסקה ד את דברי הרב בלוך, ובהם מושמעת טענת נגד.

(1) כתוב בלשונך את טענת הנגד.

(2) מהי דרך ההתמודדות של הרב בלוך עם טענת הנגד? _____

(3) הסבר את קביעתך על פי הטקסט.

(6 נקודות)

ג. הרב שוורץ (טקסט ג, קטע 2) מביא במאמרו דברים של אחרים.

מהי מטרת הכותב בהבאת דברי אחרים במאמרו? (2 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

3.

לדברי הרב שרביט (טקסט א), החובה לזכור מטרתה להתבונן וללמוד מן העבר על ההווה ועל העתיד. מתוך לימודי מקצוע ההיסטוריה בבית ספרך, בחר אירוע אחד שלדעתך חובה ללמוד אותו כדי להפיק ממנו לקחים (אין לבחור בנושא השואה). נמק מדוע בחרת דווקא בו. בדבריך התייחס לתובנות שלך מן האירוע, שהשפיעו על בחירתך לראות בו אירוע מכונן הנצרך לדורות. כתוב בהיקף של כ-8 שורות. (5 נקודות)

4.

לפניך קטע מידיעה בעיתון. קרא אותו, וענה על הסעיפים א-ב שאחריה.

בתגובה על חקיקת חוק בפולין המבקש להכחיש את הקשר שלה לשואה, אמרו בכירים בישראל: "ישראל מתנגדת לחוק [...] שום חוק לא יכול לשנות את האמת ההיסטורית [...] הרעיון לחוקק חוקים שישכתבו את ההיסטוריה מעוות וחוטא לאמת".

(מעובד על פי יתד נאמן, י"ב בטבת תשע"ח, עמ' 2.)

הקטע מן העיתון מצביע על תופעה אנושית שגם הרב שוורץ (טקסט ג) כותב עליה.

א. כתוב מהי התופעה. (2 נקודות)

ב. הסבר על פי הרב שוורץ מהו הגורם לתופעה זו. (3 נקודות)

שים לב: שאלה 5 בעמוד הבא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענה על שאלות 5-6.

5. א. במשפטים שלפניך כתוב במילים את המספרים המודגשים. אין צורך לנקד.

(1) לשעות הפעילות של המוזאון הקש 1. להזמנת סיור במוזאון הקש 2.

(2) מספר הנרשמים לסיור המודרך במוזאון הוא 9. המספר הזוכה בכרטיס כניסה חינם הוא 9.

ב. במשפט שלפניך הקף רק את הצורות השגויות של שם המספר, ותקן את השיבוש (במידת הצורך הוסף ניקוד כדי לשקף את ההגייה).

הניצול היחיד ממשפחתו של יצחק היה בן שמונה עשרה בסיום המלחמה, וכיום, כעבור שלושה דורות, משפחתו מונה חמשים וארבעה נפשות.

6. במשפטים שלפניך השלם את מילות היחס החסרות והטה אותן על פי ההקשר.

(1) בעבר הובעו חששות בקשר ללימוד היסטוריה, ו _____ נידונה השאלה מחדש. (בעקבות)

(2) בליל הסדר מחלקים אגוזים לילדים. פעולה זו – האבות נוקטים _____ כדי שהילדים לא יירדמו אלא ישתתפו בסדר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. א. לפניך ארבעה משפטים מורכבים שהפסוקיות בהם סומנו בקו ומוספרו בספרות 1-4.

I. חשוב לברר היכן מיושם זיכרון השואה בחיים שלנו. ①

II. זיכרון השואה הוא חובה כדי שלא יבוא יום שבו לא ידעו מה התחולל בה. ②

III. רמב"ן נותן טעם מיוחד מדוע אנו צריכים לזכור את ניסי יציאת מצרים. ③

IV. הבעיה הקשה של הדור שלאחר השואה היא כיצד תתחבר מחדש שלשלת הדורות. ④

(1) העתק את מספרי הפסוקיות שיש להן אותו תפקיד תחבירי, וציין את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות אלה.

(2) כתוב מעל כל אחת מן הפסוקיות המסומנות האחרות את התפקיד התחבירי שלה.

ב. לפניך משפט מורכב.

אפילו נבואה שניתנה בשעתה מפי הגבורה, אם לא הוצרכה לעתיד לא נכתבה לדורות.

תחם את הפסוקיות שבמשפט, וכתוב מעליהן את התפקיד התחבירי שלהן.

ג. לפניך שני משפטים שיש בהם חלקים כוללים.

בכל אחד מן המשפטים ציין את התפקיד התחבירי של החלקים הכוללים, וכתוב את הקשר הלוגי ביניהם.

I. השאיפה של הרב מפוניבז' לא הייתה הקמת מוסדות חדשים, אלא המשך של מה שהיה במוסדות התורה באירופה.

התפקיד התחבירי: _____ הקשר הלוגי: _____

II. זיכרון השואה אינו מתייחס רק למעשה ההשמדה בשנות השואה, אלא אף לאובדן העצום של העושר הרוחני של העולם היהודי שלפני השואה.

התפקיד התחבירי: _____ הקשר הלוגי: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

8. א. לפניך שלושה משפטים.

- I. החשש מפני סילוף ההיסטוריה הנובע מפרשנות סובייקטיבית של המאורעות הביא להסתייגות מלימוד היסטוריה.
- II. במשך למעלה משלושת אלפים שנה חש העם היהודי את האירוע המכונן של יציאת מצרים על ידי קיום המצוות של ליל הסדר.
- III. גישה של הנצחה בדרך של שיקום ושחזור העולם היהודי שלפני השואה עיצבה חלקים נרחבים מן היהדות החרדית בדורנו.

(1) איזה מן המשפטים יוצא דופן מבחינת הסוג התחבירי? ציין את מספרו ואת סוגו התחבירי.

(2) ציין את הסוג התחבירי של שני המשפטים האחרים.

ב. לפניך קטע שבו וי"ו החיבור מודגשת וממוספרת בספרות (1)-(3). לפעמים יש צורך בפסיק לפני וי"ו החיבור ולפעמים לא.

(1) הוסף פסיק לפני וי"ו החיבור במקומות שבהם יש צורך בכך.

במסגרת המאמץ לשמר את המודעות ⁽¹⁾ את זיכרון השואה ערך הקונגרס היהודי העולמי קמפיין בין-לאומי להעלאת המודעות לחשיבות זיכרון השואה ⁽²⁾ למאבק בהתגברות האנטישמיות. הקמפיין הקודם, שנערך בשנה שעברה, זכה לחשיפה של יותר מ-650 מיליון בני אדם ⁽³⁾ לפי ההערכות, השנה המספר אף עשוי להיות גבוה יותר.

(2) העתק את הספרות, וכתוב ליד כל ספרה מדוע יש צורך בפסיק לפני וי"ו החיבור או מדוע אין צורך בפסיק.

ג. לפניך משפט המפוסק בפסיקים. הסבר במונחים תחביריים את הימצאות הפסיקים במשפט.

רונלד לאודר, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, אמר שלפי מחקרים, שליש מן האירופים יודעים מעט מאוד על השואה.

↓ ↓ ↓

لا تكتب في هذه المنطقة

- لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

- لا تكتب في هذه المنطقة

- لا تكتب في هذه المنطقة

- لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

התיקון	השיבוש	
		1
		2
		3

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

10. א.

במשפטים שלפניך נעשה שימוש בתמורות.

(1) הקף את התמורה בכל אחד מן המשפטים.

(2) ליד כל משפט ציין את סוג התמורה במשפט.

I. בדיון הלכתי על אירועי עבר הגמרא אומרת "מאי דהווה הווה", מה שהיה כבר היה, ולכן אין מה לדון בכך.

II. משתה גדול, שירים ונאומים — מעשים ראוותניים אלה לכאורה מועילים יותר כדי לזכור את יציאת מצרים.

III. זיכרון יציאת מצרים מועבר מאב לבנו במשך כל ימות השנה, בייחוד בליל הסדר.

(3) מכל אחד מן המשפטים III-I העתק את הצירוף שהתמורה ממירה, וכתוב את התפקיד התחבירי שלו.

I.

II.

III.

ב. לפניך שתי כותרות.

המר כל אחת מן הכותרות במשפט שלא יהיו בו נקודתיים. (הוסף מילה או מילים על פי הצורך.)

(1) ישיבת פוניבז': סמל לחידוש עולם הישיבות לאחר השואה.

(2) סקר בגרמניה: שינוי בשיח הציבורי על זיכרון השואה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

11. א. לפניך שני משפטים.

I. לעיתים האדם עלול לחשוב כי בכך יצא ידי חובתו.

II. לדאבון הלב, הולך ומשתכח משנה לשנה מה שעשה לנו עמלק של דורנו.

(1) הקף את כל הנשואים במשפטים, וכתוב איזה מהם יוצא דופן.

(2) מהו סוג הנשוא המשותף לשלושת הנשואים האחרים?

(3) אף על פי ששלושת הנשואים הם מאותו סוג, הם שונים זה מזה.

העתק את שלושת הנשואים, וציין את המבנה הייחודי של כל אחד מהם.

ב. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם מסומן שם פועל. בכמה מן המשפטים שם הפועל פותח פסוקית מצומצמת.

(1) הקף את המספרים של המשפטים המורכבים.

(2) בכל משפט מורכב שהקפת את מספרו, תחם את הפסוקית, וכתוב מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

I. מדוע חשוב לשמר במשך דורות את תחושת הלילה הגדול, ליל יציאת מצרים?

II. בעולם התורה בדורות האחרונים לא הרבו לעסוק בהיסטוריה.

III. מטרת הזיכרון ביהדות היא לפעול על פיו בהווה ובעתיד.

IV. המילה "הנצחה" מלמדת על הרצון לחקוק בזיכרון הקולקטיבי אירוע חשוב בתולדות העם והאומה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה — 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

12. א. לפניך שני משפטים, ובהם מילים מודגשות.

ציין ליד כל משפט את התפקיד של הנו"ן המוספית בפועל המודגש בו.

- כי לא נָעִיד שקר לבנינו. _____
- המעשים הקטנים והגדולים נִוְעְדוּ למטרה אחת. _____

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה מוֹעֲדִים.

- I. בלוח השנה היהודי קבועים חגים ומוֹעֲדִים רבים.
- II. צריך לתלות שלט ליד המדרגה, כי רבים אינם רואים אותה ומוֹעֲדִים.

כתוב את השורש של המילה מוֹעֲדִים בכל אחד מן המשפטים, וכתוב שם פועל מאותו השורש.

- משפט I — השורש: _____ שם פועל מן השורש: _____
- משפט II — השורש: _____ שם פועל מן השורש: _____

ג. לפניך שלושה משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- מעגל השנה היהודי סוֹבֵב סביב הזיכרון.
- האיש מוֹעֵל באמון שניתן לו.
- מה עוֹלֵל לכם האיש?

(1) הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת הבניין.

(2) ציין את הבניין של הפועל היוצא דופן שהקפת.

(3) ציין את הבניין של שני הפעלים האחרים.

ד. לפניך משפט נוסף.

החץ מוֹרָה על כיוון הנסיעה.

(1) האם הפועל מוֹרָה שייך לאחד מן הבניינים שכתבת בסעיף ג? _____

(2) כתוב את הבניין שלו. _____

(3) מהי צורת העבר של הפועל מוֹרָה? הקף את התשובה הנכונה.

הוֹרָה / הוֹרָה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

13. א. לפניך כותרת מן העיתון: **"הכחשה והשכחה"**.

- (1) לשתי המילים שבכותרת יש משקל משותף. ציין אותו. _____
- (2) ציין את משמעות המשקל של שתי המילים. _____
- (3) **הקף** את המילה או המילים שבהן יש לציין דגש באות כ"ף. _____

ב. הוא לא **הִתְכַּנֵּן** לפגוע בחברו.

- (1) ציין את השורש ואת הבניין של הפועל המודגש. _____
- (2)
 - הפועל **הִתְכַּנֵּן** נוטה על דרך הגזרה: _____.
 - הטה את השורש של הפועל באותו בניין על דרך גזרה אחרת. _____
- (3) גם השורש נ-ב-ט יכול לנטות על דרך שתי גזרות: גזרת השלמים וגזרת חפ"נ.
 - כתוב שני שמות פעולה מן השורש נ-ב-ט באותו בניין על דרך כל אחת מן הגזרות שצוינו.
 - כתוב ליד כל שם פעולה שכתבת את המשמעות שלו. _____

- ציין מהו הבניין המשותף לשמות הפעולה שכתבת. _____
- כתוב שם פעולה משורש נ-ב-ט בבניין אחר. _____

ג. לפניך קטע שהודגשו בו פעלים הפותחים באות מ"ם.

בפעלים שהודגשו נקד את המ"ם המוספית כדי לשקף את ההגייה הנכונה שלה.
בחר את הניקוד מבין האפשרויות האלה: **מִ** או **מַ**. הקפד לנקד באופן ברור ובולט.

כאשר אדם **מבין** שאירע לו נס הוא **מפיר** בבורא שמשגיח על בריותיו ו**מציל** אותם מצרה.
הוא מודה לה' על הניסים, וכך הוא **משיב** לבורא על הטוב שגמל לו. רגש האמונה **מגן** על המאמין מפני חששות ופחדים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

14. א. לפניך קטע מכתבה, ובו פעלים מודגשים.

השבוע שקעתי בספר גרפולוגיה בניסיון **לפרשן** את קווי האישיות שלי או אולי **למקסם** חוזקות שעד עכשיו לא גיליתי. אני **ממקרת** כמה משפטים מעניינים שקראתי בספר, כדי שאוכל לחזור לקרוא אותם אחר כך.

(1) מהו התהליך המשותף שבו נוצרו השורשים של הפעלים המודגשים?

(2) במה שונה הפועל **לפרשן** מן הפעלים האחרים?

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת מילה.

• בחודש אלול נדבר במילים חיוביות, ניצור מילים ב**אלולית** מדוברת.

• בחודש אדר ניצור אווירה **פורימית**.

(1) את המילה **אלולית** במשפט הראשון המציאו ילדים, והיא אינה בשימוש בציבור. בכל זאת אפשר להבין את משמעותה.

כתוב את המשמעות של המילה **אלולית** בהקשר של המשפט, והסבר על פי מה קבעת את משמעות המילה (השתמש במושגים מתחום מערכת הצורות).

(2) במילה **פורימית** יש שני צורנים סופיים.

כתוב אותם, ולכל אחד מהם ציין את משמעות הצורן ואת סוג הצורן.

(3) לפניך משפט, ובו מילה מודגשת.

נסענו **בהסעית** ("שאטל") מתחנת הרכבת אל העיר העתיקה.

המילה **הסעית** נוצרה מבסיס וצורן סופי ☐ ית.

מהי דרך התצורה של **הבסיס**, ומהי המשמעות של הצורן הסופי ☐ ית במילה זו?

ג. האקדמיה ללשון העברית חידשה מילה משורש תנייני: **המסדה** — תהליך שבו מנהלי ארגון מנסחים את

מטרות הארגון, משימותיו, מטלות העובדים וכדומה.

(1) ציין את השורש של המילה **המסדה**.

(2) ציין את השורש הראשוני.

(3) כתוב מילה נוספת מן השורש **התנייני**.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

15. א. לפניך משפטים ובהם צורות בינוני מודגשות וממוספרות בספרות (1)-(4).

- עדיין חיים עימנו נְצוּלִים משואת יהודי אירופה. ^①
- חסידי אומות העולם עשו מעשים נְאֻצִּים למען יהודים. ^②
- בזכות התפילה אנו נְצָלִים מגזרות קשות. ^③
- ההורים מתלוננים: "בגני השעשועים בשכונה אין הצללה, והילדים נְצָלִים בשמש". ^④

- (1) מבין המילים המודגשות הקף שתי מילים שהן מאותו השורש.
- (2) ציין את השורש המשותף לשתי המילים שהקפת. _____
- (3) העתק את מספרי המילים שהקפת, וציין את חלק הדיבור של כל אחת מהן. _____

(4) העתק את מספרי המילים האחרות, וציין לכל אחת מהן את השורש ואת חלק הדיבור שלה. _____

ב. לפניך חמישה שמות תואר.

עָצוּם, מַעֲיֵק, מְחַלֵּט, רְאוּתָן, כְּבִיר

- (1) העתק את שם התואר שנוצר בדרך של בסיס וצורת סופי. _____
- (2) מבין שמות התואר האחרים, העתק שם תואר שאינו צורת בינוני. _____

ג. לפניך רשימת שמות.

גִּבְאִי, פָּרֶשׁ, גִּלְאִי, וְסֵת, חֲזָאִי, שְׁנָאִי

- (1) מהו המשקל המשותף לכל השמות? (הוסף ניקוד מבחין). _____
- (2) ברשימה באות לידי ביטוי שתי משמעויות של המשקל. _____

כתוב את שתי המשמעויות, והעתק מן הרשימה דוגמה לכל משמעות.

(3) מבין המילים שלפניך הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

גִּבְאִי, קִנְאִי, גִּלְאִי, חֲזָאִי, שְׁנָאִי

(4) ציין את משמעות המשקל של המילה שהקפת. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

16. א. לפניך שלושה שמות.

תצוגה, מצג, הצגה

(1) מהו השורש המשותף לשלוש המילים? _____

(2) המילה תצוגה אינה נוטה על פי הגזרה שלה. על פי איזו גזרה היא נוטה? _____

(3) כתוב מילה משלך באותו משקל של המילה תצוגה מן הגזרה שציינת בתת־סעיף הקודם. _____

ב. לפניך רשימת שמות נוספת.

ריצה, טיסה, גישה, שיבה

(1) הקף את המילה שאינה נוטה על פי הגזרה שלה.

(2) כתוב את השורש של המילה שהקפת. _____

(3) כתוב פועל בבניין קל, עתיד, מדבר מן השורש שכתבת בתת־סעיף הקודם. _____

ג. לפניך קטע ובו מילים מודגשות.

המהות של חג הפסח היא חג זיכרון, **עדות** ליציאת מצרים, ובו אנו מספרים כי יצאנו מבית עבדים ב**זכות** ברית אבות. **טעות** לחשוב כי יציאת מצרים תיצרב בזיכרון על ידי עריכת מופעים מעוררי רגו**שיות**.

בטבלה שלפניך מיינ את המילים המודגשות בקטע לשתי קבוצות לפי דרך התצורה, וציין בראש כל עמודה את דרך התצורה של המילים שמיינת בה.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

טיוטה

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תש"ף, מס' 75281 + נספחים

טיוטה

لا تكتب في هذه المنطقة

لا לכתוב באזור זה

מדבקת משגיח

ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالتحاح، مجلس الطّالاب والشّبيبة القطري"

**נספחים: נספח 1 — טקסטים ונספח 2 — דף עזר לנבחן
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לבתי ספר עצמאיים
75281, קיץ תש"ף**

נספח 1 — טקסטים

לפניך שלושה טקסטים.

קרא אותם, וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

טקסט א

על זיכרון השואה בחברה החרדית

מאת הרב בנימין שרביט

- א מעגל השנה היהודי, בין שמדובר בחגים ובין שמדובר בצומות, סובב סביב הזיכרון. מצוות רבות הן זכר למעשה בראשית או זכר ליציאת מצרים, גם אלו שבנוגע להן לא צוין זאת במפורש. יש מצוות מפורשות המחייבות אותנו לזכור אירועים מן העבר, ובכלל, להיסטוריה היהודית יש השפעה נרחבת על מעשיו ועל פועלו של היהודי בחייו.
- ב יש זיכרון שמשתרם בדרך של הנצחה. המילה "הנצחה" מלמדת על הרצון לחקוק את האירוע בנצח, לחקוק בזיכרון הקולקטיבי (של הכלל) אירוע חשוב בתולדות העם והאומה ולהרים אותו על נס, גם אם אותו אירוע אינו משליך על ההווה. לעומת זאת ביהדות מטרת הזיכרון היא תמיד ללמוד ממנו ולפעול על פיו בהווה ובעתיד.
- ג הציווי "זכר ימות עולם" הוא למטרת "בנינו שנות דור ודור". החובה לזכור, מטרתה להתבונן וללמוד מן העבר על ההווה ועל העתיד. הזיכרון אינו ערך לעצמו. מסיבה זו מאורעות שונים בהיסטוריה היהודית, בין שהיו אלו מאורעות שמחים ובין שהיו עצובים, אינם נזכרים ואינם נעשים. אפילו נבואה שניתנה בשעתה מפי הגבורה, אם לא הוצרכה לעתיד, לא נכתבה לדורות. עם ישראל צועד במעלה ההיסטוריה עם הפנים אל העבר, גבו פונה אל העתיד. מן העתיד אי אפשר ללמוד דבר, אין איש יודע מה ילד יום. לעומתו, העבר הוא המאגר שממנו אנו למדים ועל פיו פועלים.
- ד במבט זה יש להתבונן גם על זיכרון השואה. עלינו לברר ממה נובעת חובת הזיכרון הזה, ומהו הערך המעשי של זיכרון השואה בחיינו. אצל רבים אין זו שאלה כלל: השואה היא אירוע כה אדיר ממדים וטרגי, שתוצאותיו האיומות אינן דומות לשום אירוע אחר בתולדות ימי ישראל, ומשום כך יש לתת לו מקום מיוחד בלוח השנה ובזיכרון הקולקטיבי. אולם בכך אין די: מנקודת המבט שציינו עלינו לשאול היכן מיושם זיכרון השואה בחיים שלנו.
- ה זיכרון השואה אינו מתייחס רק לרדיפות ולמעשה ההשמדה בשנות השואה, אלא גם ובעיקר לאובדן העצום של העושר הרוחני של העולם היהודי שלפני השואה, עולם שהיה ואינו עוד. זיכרון זה אין מטרתו להתבונן ממרחק על מאורע שהתרחש בעבר. הזכירה היא הפניית תשומת הלב לחיסרון בהווה. אנו נדרשים להתבונן בחלל העצום הקיים בחיינו היום בעקבות אובדן העושר הרוחני.
- ו אם נשאל היסטוריון מתי הסתיימה השואה, הוא יצביע מן הסתם על חודש מאי בשנת 1945. זהו הזמן שבו הובסה גרמניה הנאצית, ונדמה מכונת ההשמדה. אולם על פי ההשקפה כי אסון השואה אינו רק הרדיפות, אלא גם החורבן הרוחני העצום שהיא הותירה, הרי שהיא אירוע שעדיין מתגלגל. תוצאותיה האיומות של השואה עדיין מונחות לפתחנו. את מחיר האובדן אנו משלמים עד היום, וסביר כי לעולם לא נצליח למלא את החסר.

* מעובד על פי הרב שרביט, ב' (תשע"ח). על זיכרון השואה בחברה החרדית. יד ושם.

ז לא רק מן ההיבט הדמוגרפי העם היהודי עדיין לא התאושש מן האסון הנורא והבלתי נתפס של רצח שישה מיליוני יהודים, אלא בעיקר מן ההיבט של אובדן אוצרות הרוח הכבירים שעלו באש ובעשן יחד עם הנספים.

ח השקפת עולם זו בהקשר של זיכרון השואה עולה ממשנתו של בעל ה"נתיבות שלום" מסלונים, הרב שלום נח ברזובסקי זצ"ל. לדבריו, מה שאירע בשואה הוא אובדן כמעט מוחלט של חוליה אחת בשרשרת מסירת התורה והמסורת:

... הבעיה הקשה של הדור שלאחר השואה היא כיצד לרתק את השלשלת [לחבר את שלשלת הדורות] אחרי שגידע בחורֵי אף קרן ישראל, והושמד מעל פני האדמה דור שלם [...]. הלא כאשר מתפקקת חוליה אחת מן השרשרת לא יוכלו שוב להתחבר שתי קצוותיה, וכיצד יקבל הדור הבא את האור המשתלשל מדור לדור? (קונטרס "ההרוגה עליך", עמ' 18)

בתשובתו על שאלה זו הוא מגדיר את אופי הזיכרון ואת דרך ההנצחה:

העצה לכך היא, אם שארית הפלֵטה, האודים המוצלים שזכו עוד לראות אור, ישמשו כצינור להמשיך ולמסור את האורות שהבהבו בדורות הקודמים אל דור העתיד [...] ומשמעות הזכירה היא גם במובן של למידה, לילך בעקבותיהם וללמוד מדרכם. (שם, עמ' 8)

ט משימת עיצוב הזיכרון חשובה שבעתיים בדור שלנו, דור המקשר בין הניצולים, שרידי העבר, לבין הדורות שיבואו, שיתבססו רק על מה שיספרו להם. במשימת העברת זיכרון זה, אנחנו החוליה הראשונה בשרשרת.

טקסט ב

חג הזיכרון

מאת הרב יצחק רוט

- א בליל הסדר, ליל היציאה ממצרים, עוברת מסורת הדורות מאב לבנו, והיא העדות לאמיתותה של תורה, כפי שכתב רמב"ן (לדברים ד, ט): "כשנעתיק [נעביר] הדבר לבנינו ידעו שהיה הדבר אמת בלא ספק כאילו ראוהו כל הדורות. כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל אותם דבר הבל...".
- ב מהותו של חג הפסח היא "חג הזיכרון", זכר ליציאת מצרים. כל הפעולות, המצוות, המעשים הקטנים והגדולים מטרתם אחת: לחוות פעם נוספת את יציאת מצרים. עד שאמרו רבותינו: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".
- ג הגר"מ שטרנבוך שליט"א בחיבורו "מועדים וזמנים" כותב בשם אחד מגדולי הדור זצ"ל שהמצווה הקשה ביותר לקיים בליל הפסח היא החובה לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. על פי המשנה במסכת פסחים, זה חיוב גמור, ואף אם בכל חיובי הלילה, כמו מצה ומרור, אנו יוצאים ידי חובה בעצם עשייתם, הרי מצווה זו תלויה בהרגשת הלב, ולכן היא קשה לקיום.
- ד התורה וחז"ל הורו לנו את הדרך כיצד אפשר לשמר במשך דורות את תחושת הלילה הגדול שבו יצאנו ממצרים. מרן הגרי"ל בלוך זצ"ל מקשה: "הלא לפי דמיונו לכאורה היה מועיל ומעורר אילו עשו בכל עיר ועיר משתה גדול לכל העם, בשירים ונאומום לכבוד היום. עוד יותר מעורר היה אילו ערכו גם חיזיון [מיצג אור-קולי] לתאר את כל עניין יציאת מצרים... לפאר ולהדר את מחזה הנשף ההיסטורי של יציאת מצרים ולצייר בדיוק, שבזה היו זוכרים ביותר כל עניין יציאת מצרים ויותר היו באים לידי התפעלות והתעוררות, מאשר על ידי טעימת מרור, הסבה וכדומה".
- ה משיב על כך הגרי"ל בלוך ההפך מכפי שרגילים לחשוב, ובזה חושף כוח פנימי גדול בנבכי נפשו של האדם. לפעולות רעשוניות וראויותניות יש השפעה על נפש האדם, אבל השפעה זו היא חיצונית ומוגבלת לרגעים שבהם האדם נתון לרושמו של המעמד הראוותני. אומנם אז הוא חש התעוררות עצומה ולעיתים גם רוממות רוח, אך כשיחלוף הרגע, כשיסתיים המעמד, לא ייוותר בנפשו כל רושם. דווקא המעשים הקטנים, פעוטי הערך לכאורה, שאדם עושה בביתו, ליד שולחנו, בלי כל המהומה והרעש, הם החודרים עמוק אל עומקי הנפש. אכילת המצה והמרור ושתיית ארבע כוסות הן פעולות "פעוטות", אבל דווקא משום כך הן חודרות אל הרובד הפנימי של הנפש ומותירות את רישומן לתקופה ממושכת.
- ו הראיה הגדולה ביותר לכך היא שכבר יותר משלושת אלפים שנה חוגג עם ישראל מדי שנה בשנה את ליל יציאת מצרים, מקיים את מצוות היום וחש כאילו הוא יצא ממצרים. לא "רעש גדול" תובע מאיתנו הקב"ה. לא מעשים ראוותניים הנעשים במעמד קהל רב. לא שיש בכך תמיד מן השלילה, אך לעיתים עלול האדם לחשוב כי בכך יצא ידי חובתו. את הרגשת הרוממות של הרגע הוא עלול לפרש כהתעוררות של אמת שתיחרט בנשמתו לאורך זמן, אך טעות בידו. המעשים הפעוטים שהאדם עושה בעצמו כזכר לימים הגדולים הם אשר יִחיו ימים אלו בנשמתו וישפיעו עליו לאורך זמן.
- ז כאשר אנו מסיבים ליד שולחן הסדר ומספרים על הניסים הגדולים שאירעו לאבותינו, אנו משרישים בקרבנו את האמת היהודית כי "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם". גם במצבים הקשים ביותר שעברו על כלל ישראל תמיד היה זיכרון ניסי הפסח מְנוף לעידוד, לחיזוק, להתעלות רוחנית ולתחושה כי מתוך האפלה יבקע האור הגדול.

טקסט ג

1. ימות עולם

מאת הרב יואל שוורץ

- א לימוד תולדות עם ישראל ותולדות העמים נחשב חובה לדעת כמה מגדולי ישראל. זאת כדי לראות בהם את הנהגת ה' בעולם. גם בתנ"ך יש פרקים המלמדים את תולדות האנושות בכלל ואת תולדות היווצרות עם ישראל בפרט, ואלה נכתבו כנבואה שנצרכה לדורות כדי לראות בהם את הנהגת ה' ולהפיק מהם לקחים להווה.
- ב למרות זאת בעולם התורה בדורות האחרונים לא הרבו לעסוק בהיסטוריה. העיסוק העיקרי היה לימוד התורה, ולימוד ההיסטוריה נדחק מפניו.
- ג כתיבת ההיסטוריה והעיסוק בה אינם רק תיאור המאורעות שקרו והדיוק בהם. בכתיבת ההיסטוריה חשובה לא פחות הפרשנות שנלווית לתיאור המאורעות. גם אם כמה אנשים עדים לאותו אירוע, הם עשויים לתאר אותו בצורות שונות, שכן כל אדם רואה את האירועים ב"משקפיים" של עמדותיו והשקפתו, ועל פיהן הוא מפרש את העובדות. החשש מפני סילוף ההיסטוריה הנובע מפרשנות סובייקטיבית של המאורעות הביא להסתייגות מלימוד ההיסטוריה.

* מעובד על פי הרב שוורץ, י' (תש"ס). ימות עולם, עמ' 7-12.

2. בינו שנות דור ודור

מאת הרב יואל שוורץ

- א ההתבוננות במאורעות ההיסטוריים היא חובה, שכן היא מלמדת על הנהגת ה' בעולם. התבוננות זו, בייחוד ההתבוננות במאורעות הניסיים שאירעו בעבר, מביאה לידי אמונה בה', ומחזקת את ההכרה במציאותו ובהיותו אדון ההיסטוריה השולט במרחבי הזמן ובמאורעותיו, אשר בכוחו להפך את חוקי הטבע ולהכניע גם את גדול שליטי העולם. התורה רואה בסיפור הניסים שאירעו בעבר חובה ומצווה, כפי שנכתב אחרי שהכה ה' את המצרים: "וְלִמְעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְנֶךָ וּבֶן בְּנֶךָ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלָתִי בְּמִצְרַיִם..." וידעתם כי אני ה' " (שמות י, ב).
- ב רמב"ן נותן טעם מיוחד מדוע לזכור את הניסים שאירעו לעם ישראל ביציאת מצרים ולהעביר זיכרון זה מדור לדור: "והכול להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלוקים". (רמב"ן לשמות יג, טז).
- ג זכירת הניסים מובילה להודיה לה' על הניסים שאירעו. הודיה זו היא חובתו של כל אדם, ויש בה משום הכרת הטוב לבורא, כפי שנאמר: "הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים גלילותיו" (תהלים קה, א).
- ד רבי יעקב עמדין כותב בהקדמה לסידורו "בית יעקב" שנס קיום עם ישראל גדול מניסי יציאת מצרים שכן אין אומה בעולם שנרדפה כמו עם ישראל: עמים רבים קמו להשמידו ולכלותו ולא יכלו לו. התבוננות זו מלמדת שמתוך עומק הצרה צומחת הישועה, וזו ההשגחה המיוחדת של הקב"ה על עם ישראל.

* מעובד על פי הרב שוורץ, י' (תשמ"ד). בינו שנות דור ודור, עמ' 7-17.

נספח 2 — דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a פתח	קמץ	חטף פתח
e סגול	צירי חסר י צירי מלא	חטף סגול
i חיריק חסר	י חיריק מלא	
o קמץ קטן	חולם חסר חולם מלא	חטף קמץ
u קובוץ	ו שורוק	

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי
יחיד	מדבר	נוכח
יחידה	מדברת	נוכחת
רבים	מדברים	נוכחים
רבות	מדברות	נוכחות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי; נשוא מורחב, נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

מבני משפט מיוחדים: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל:

קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל), התפעל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרת הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"ו (נפי"ו), נחי ל"י (נל"י), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו (נע"ו)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם (הרכב) בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה